

Nationale Herdenking
15 augustus 1945

Voordracht Frederik von Maltzahn (VCL) | 15 augustus 2023

Het is ongeveer zeven jaar geleden dat ik wat mocht zeggen op de uitvaart van mijn overgrootvader, Virgil Clifford Kocq van Breugel. Ik noemde hem opa Cliff.

Opa Cliff was een van de laatst levende Marinemannen die gevochten heeft tijdens de Slag op de Javazee.

Toen ik als kleine jongen van tien jaar op zijn uitvaart sprak, vertelde ik over de momenten die ik met hem had.

Ik op de bank, hij in zijn bruine, leren stoel. Met grote ogen en vol verbazing luisterde ik dan naar zijn verhalen.

Opa Cliff groeide op in Nederlands-Indië. Op zijn 18e, iets ouder dan ik nu ben, werd hij opgeroepen om namens Nederland tegen de Japanners te vechten.

“Ik zat op de boot”, vertelde hij mij dan. “We voeren samen met de geallieerden recht op de Japanse vloot af.”

Schoten gaan over en weer en net als hij het dek op komt, raakt een Japanse torpedo het schip.

Het schip splijt in tweeën en vult zich razendsnel met water. Van de 151 man aan-boord, hebben slechts dertig het overleefd.

Opa Cliff ontsnapte die dag aan de dood. Een litteken op zijn bovenarm maakte dat voor mij tastbaar. Ik heb aan een wonder te danken dat ik

hier vandaag voor u kan staan.

Het raakte me toen ik hoorde dat ik vandaag mocht spreken.

Het raakte me dat juist nu zijn vrouw, mijn overgrootmoeder, recent overleden is en dat met het wegvallen van deze generatie, de herinnering aan wat er toen is gebeurd dreigt te verdwijnen.

Het raakt me dat het nu aan mij is om die herinnering voort te dragen.
Verder dan zijn verhalen ben ik nooit gekomen, écht over die donkere dagen praten, deden wij niet

Ik ben het afgelopen jaar zelf op pad gegaan, heb gesprekken gevoerd, gelezen, onderzocht en nagedacht.

Stapje voor stapje heb ik de gaten gevuld, ben ik dichterbij gekomen.
Dichter bij het verhaal, dichter bij hem.

Met de bevrijding van Nederlands-Indië was opa Cliff niet bevrijd van de beelden in zijn hoofd.

Mijn oma, zijn oudste dochter, heeft het niet altijd even makkelijk gehad met hem thuis. Woede, frustratie, verdriet en onmacht zorgden regelmatig voor onrust in huis.

Opa Cliff moest na de onafhankelijkheid van Indonesië naar zijn 'thuisland' In alle opzichten een koud land voor hem.

'Er was geen plek voor hem hier...maar...ook niet meer in Indonesië.

De loop van de geschiedenis bepaalde waar hij moest wonen, wie hij moest zijn en waar hij bij moest horen.

Hij kreeg een woning in Den Haag, maar daarmee voelde hij zich nog niet thuis in dit voor hem kille land. Met zijn Indische achtergrond werd hij telkens geconfronteerd met een gevoel van vervreemding.

Mijn oma vertelde mij later dat zijn frustratie op latere leeftijd wegëbde, maar nooit helemaal verdween.

En als kleine jongen die altijd tegen opa Cliff heeft opgekeken, heb ik me dat nooit gerealiseerd,

de onzichtbare last,

de last die hij met niemand deelde,

de last die hij verborgen hield achter zijn glimlach en mee heeft moeten nemen naar Nederland.

Wie wil ik zijn? Waar wil ik bij horen?

Het zijn vragen die ik, en vele leeftijdsgenoten met mij, regelmatig stellen. Het zijn vragen die ik kan stellen omdat ik hier vrijheid heb.

Maar als je gedwongen wordt je geboorteland te verlaten en aankomt op een plek waar geen ruimte voor jou is, zijn die vragen lastig te beantwoorden.

Wat heeft het voor zin om vragen te stellen die jij niet mag beantwoorden en jezelf keuzes voor te leggen als jij toch niet mag kiezen?

Ik bewonder mijn overgrootvader. Ondanks alles is het hem gelukt om opnieuw te beginnen, zijn identiteit te vormen, zijn stempel op de wereld achter te laten.

Met het krijgen van kinderen die kinderen kregen, die kinderen kregen en mij nu de kans geven zijn verhaal te delen.

Dank u wel.